
ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Έρευνα Μαρτίου – Απριλίου 2017

Μάιος 2017

- Βάσει των εκτιμήσεων των επιχειρήσεων, οι επενδυτικές τους δαπάνες στη Βιομηχανία το 2016 μειώθηκαν κατά 3,5% σε σχέση με τις δαπάνες του 2015, κυρίως λόγω χαμηλότερων επενδύσεων στον κλάδο Τρόφιμα – Ποτά.
  - Ωστόσο είναι ιδιαίτερα αισιόδοξη και η δεύτερη κατά σειρά πρόβλεψη των επιχειρήσεων για την τάση των επενδύσεων στη βιομηχανία για το τρέχον έτος (+18,8%), παρότι ηπιότερη έναντι της αρχικής εκτίμησης στο προηγούμενο εξάμηνο.
  - Βασικές επενδυτικές προτεραιότητες για το τρέχον έτος είναι η αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και η αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα
  - Σταθερά παραμένουν ως περισσότερο αποτρεπτικοί παράγοντες των επενδύσεων η οικονομική πολιτική στο σύνολό της και η φορολογία κερδών, αλλά και η διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων
-

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος της ΕΕ (DG ECFIN), το IOBE διεξάγει δύο φορές το χρόνο έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία, με στόχο την αποτύπωση της πορείας τους και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους. Πρόκειται για εμπειρική προσέγγιση που αποδίδει το «επενδυτικό κλίμα» κατά τη στιγμή υλοποίησης της έρευνας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά στα επίσημα στατιστικά στοιχεία επενδύσεων. Οι έρευνες αυτές όμως έχουν το πρόσθετο πλεονέκτημα να εξετάζουν και ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της επενδυτικής δραστηριότητας, τα οποία δεν καταγράφονται σε άλλες πηγές. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων κάθε έτους προσδιορίζονται έξι φορές με διαδοχικές έρευνες. Έτσι ενσωματώνουν κάθε φορά τις νέες εξελίξεις και αντανακλούν τις μεταβολές του επενδυτικού κλίματος, προσεγγίζοντας με μεγαλύτερη ακρίβεια την πραγματική πορεία τους. Στο τρέχον δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την πιο πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη την περίοδο Μαρτίου – Απριλίου 2017.

Εκτιμήσεις επενδύσεων για το 2016

Στην έρευνα επενδύσεων που διεξάγεται στο δίμηνο Μαρτίου – Απριλίου του τρέχοντος έτους, πραγματοποιείται μια νέα - **απολογιστική πλέον** - εκτίμηση για τη συνολική πορεία των επενδύσεων στη Βιομηχανία κατά το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα λοιπόν με αυτές τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων, **οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποίησης το 2016 υποχώρησαν κατά 3,5%** σε σχέση με τις δαπάνες του 2015. Κατά την προηγούμενη έρευνα Οκτωβρίου – Νοεμβρίου προβλεπόταν ελαφρώς μεγαλύτερη πτώση των επενδύσεων για το 2016, της τάξης του 5%. Επιπρόσθετα, από την προηγούμενη έρευνα Οκτωβρίου – Νοεμβρίου, η τελική εκτίμηση για τη **μεταβολή της επενδυτικής δαπάνης το 2015 είχε διαμορφωθεί στο -5%** (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία (ετήσιες % μεταβολές)

Κλάδος	Εκτιμήσεις προηγούμενης έρευνας για το 2015	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2016	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2017
Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός	-14,9	-7,5	22,3
Χημικά	17,5	9,1	21,1
Μη μεταλλικά Ορυκτά	-24,4	5,0	24,3
Λοιπές βιομηχανίες ¹	6,2	20,0	-19,7
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	-5,0	-3,5	18,8

¹ Στις Λοιπές Βιομηχανίες περιλαμβάνονται οι βιομηχανίες Ξύλου, Χάρτου, Εκτυπώσεων – Εκδόσεων, Διυλιστηρίων, Χημικών, Πλαστικών, Βασικής Μεταλλουργίας, Μηχανολογικού Εξοπλισμού, Ηλεκτρικών Μηχανών και Επίπλων.

Πηγή: IOBE, European Commission DG ECFIN

Βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας, το 2016 στους περισσότερους μεταποιητικούς κλάδους η επενδυτική δραστηριότητα διευρύνθηκε. Από τις βασικές βιομηχανίες, στον κλάδο **Μη Μεταλλικών Ορυκτών** και τα **Χημικά** σημειώνεται άνοδος της τάξης του 5% και 9% αντίστοιχα (Πίνακας 1). Από την άλλη πλευρά, πτώση της τάξης του 7,5% καταγράφηκε πέρυσι στις εκτιμήσεις των επενδύσεων στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός, επίδοση που λόγω της σχετικής σημασίας του κλάδου επηρεάζει τελικά και το σύνολο της βιομηχανίας**. Στους **λοιπούς βιομηχανικούς κλάδους** που εξετάζονται, η επενδυτική δαπάνη το 2016 εκτιμάται ότι αυξήθηκε κατά 18,2%. Από αυτούς, στην **Ένδυση – Υπόδηση** και την **Κλωστοϋφαντουργία**, οι επιχειρήσεις δηλώσαν έντονα αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα, Ωστόσο μεταξύ των λοιπών κλάδων, στον **Μηχανολογικό εξοπλισμό** και τις **Ηλεκτρικές μηχανές & συσκευές** καταγράφεται για την προηγούμενη χρονιά μείωση στην επενδυτική δραστηριότητα.

Στο ευρωπαϊκό περιβάλλον, οι πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις για την τάση των επενδύσεων το 2016 είναι θετικές, τόσο στην **Ευρωζώνη**, όσο και στην **Ευρωπαϊκή Ένωση**. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι σημειώθηκε άνοδος της αξίας της επενδυτικής δραστηριότητας κατά 5% στην ΕΕ και 3% στην Ευρωζώνη. Οι προηγούμενες εκτιμήσεις για το 2016 προσδιόριζαν σε ελαφρώς χαμηλότερο επίπεδο την άνοδο της επενδυτικής δαπάνης στην ΕΕ και την Ευρωζώνη (4% και 2% αντίστοιχα). Στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες, οι πρόσφατες εκτιμήσεις των επενδυτικών μεταβολών για το 2016 είναι θετικές, ενώ αρνητικές μεταβολές καταγράφονται σε 7 από τις 28 χώρες. Έτσι, εκτός της Ελλάδας, η αξία της επενδυτικής δαπάνης εκτιμάται ότι θα μεταβληθεί αρνητικά το 2016 στην

Βουλγαρία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα την Ισπανία, την Λετονία και την Ρουμανία (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία στις χώρες της ΕΕ (ετήσιες % μεταβολές)

Χώρα	εκτιμήσεις 2016	προβλέψεις 2017
Εσθονία	31	35
Πολωνία	28	14
Κύπρος	20	11
Λιθουανία	20	11
Πορτογαλία	20	11
Σλοβενία	15	24
Σουηδία	15	13
Δανία	12	-8
Σουηδία	10	-2
Αυστρία	10	9
Ιταλία	8	-6
Βέλγιο	5	8
Κροατία	5	-4
Ουγγαρία	4	5
ΕΕ-28	4	4
Γαλλία	3	7
Ευρωζώνη	2	5
Τσεχία	2	14
Ηνωμένο Βασίλειο	1	1
Ολλανδία	1	14
Φινλανδία	0	1
Γερμανία	0	5
Ισπανία	-2	6
Μάλτα	-3	-3
Ελλάδα	-4	19
Ρουμανία	-4	-25
Λουξεμβούργο	-5	42
Βουλγαρία	-9	-12
Λετονία	-31	2

Πηγή: IOBE, European Commission DG ECFIN

Προβλέψεις επενδύσεων για το 2017

Στην τρέχουσα έρευνα, οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε νέα πρόβλεψη για τις επενδυτικές δαπάνες τους κατά το 2017. Συνήθως οι προβλέψεις στις αρχές έτους τείνουν να αποτελούν **υπερεκτιμήσεις** της επενδυτικής δραστηριότητας η οποία τελικά πραγματοποιείται. Επομένως, τα σχετικά αποτελέσματα θεωρείται ότι ενσωματώνουν ένα βαθμό **αυξημένης αισιοδοξίας** για την πορεία των επενδύσεων.

Δεδομένων των παραπάνω, σύμφωνα με τα στοιχεία από την Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία στην περίοδο Μαρτίου - Απριλίου, **οι σχετικές δαπάνες για το 2017 προβλέπεται να αυξηθούν κατά 18,8%**. Η εκτίμηση αυτή είναι ισχυρή, αλλά αρκετά ηπιότερη σε σύγκριση με την πρώτη, αντίστοιχη εκτίμηση στην έρευνα Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2016 (35%).

Σε κλαδικό επίπεδο παρατηρούνται σημαντικές διαφορές τάσης μεταξύ των κλάδων. Η άνοδος εκπορεύεται από την αναμενόμενη διεύρυνση των επενδύσεων στα **Τρόφιμα-Ποτά – Καπνός** κατά 22,3%, καθώς και στα **Χημικά** (21,1%) και τα **Μη Μεταλλικά Ορυκτά** (24,3%). Στον κλάδο **Ένδυσης – Υπόδησης** δεν αναμένεται μεταβολή των επενδυτικών δαπανών, ενώ στους υπόλοιπους κλάδους και συγκεκριμένα στην **Κλωστοϋφαντουργία** και τις **λοιπές βιομηχανίες** οι πρόσφατες εκτιμήσεις καταλήγουν σε μείωση της επενδυτικής δραστηριότητας το 2017 σε σχέση με το 2016 κατά 18% και 20% αντίστοιχα (Πίνακας 1).

Στην ΕΕ και την Ευρωζώνη οι προσδοκίες για το 2017 είναι επίσης θετικές. Έτσι, στο σύνολό τους οι επενδυτικές δαπάνες στη βιομηχανία προβλέπεται **να αυξηθούν κατά 4% και 5% στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα**. Στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών οι σχετικές προβλέψεις είναι θετικές. Όπως και πέρυσι, οι επενδύσεις προβλέπεται να υποχωρήσουν σε 7 χώρες (Πίνακας 2). Εξ' αυτών, σε τρεις θα συνεχιστεί η κάμψη του περασμένου έτους, με την ίδια (Μάλτα) ή ισχυρότερη ένταση (Ρουμανία, Βουλγαρία).

Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

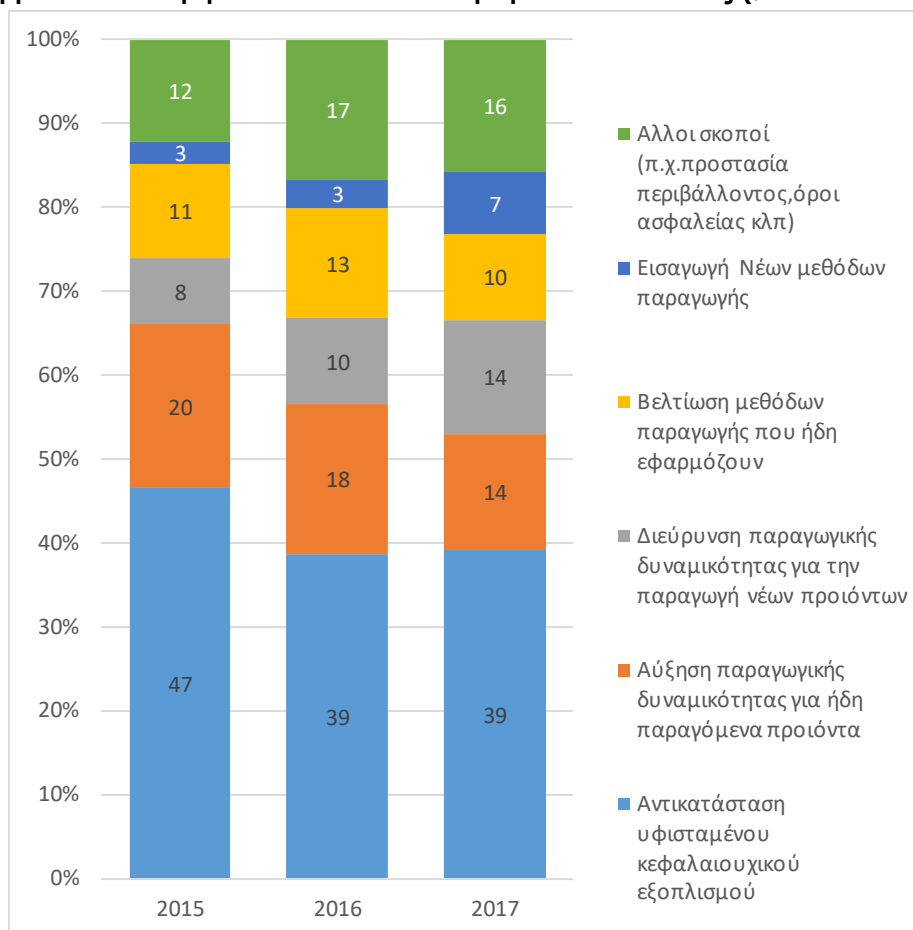
Οι έρευνες επενδύσεων του IOBE προσφέρουν σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων, καθώς οι επιχειρήσεις προχωρούν σε κατάταξη των επενδυτικών τους δαπανών ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Πέντε μεγάλες κατηγορίες επενδύσεων χρησιμοποιούνται, αν και ως έναν βαθμό οι κατηγορίες αυτές αλληλοσυμπληρώνονται (π.χ. αύξηση ή διεύρυνση της δυναμικότητας μπορεί να συμβεί μέσω βελτίωσης των μεθόδων παραγωγής ή εισαγωγής νέων μεθόδων). Σε κάθε περίπτωση πάντως, η αναλυτική απεικόνισή τους οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της βιομηχανίας προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την προσπάθεια τόνωσης της θέσης των επιχειρήσεων στις ήδη υπάρχουσες αγορές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας έρευνας, οι ελληνικές βιομηχανίες το 2016 μετέβαλλαν ήπια τις βασικές προτεραιότητές τους στο επενδυτικό τους μείγμα έναντι του 2015. Συγκεκριμένα, **το 2016** το επενδυτικό μείγμα των επιχειρήσεων αποτελούταν πρωτίστως από δαπάνες για **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (39%) που ήταν η κύρια προτεραιότητα και το 2015, αλλά σε μεγαλύτερη απόσταση από τις υπόλοιπες (47%). Έπονται σε σημασία οι επενδύσεις που αφορούν στην **αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα**, η οποία επίσης ήταν μικρότερη πέρυσι σε σχέση με το 2015 (18% από 20%). Οι **λοιποί σκοποί** - όπως η προστασία του

περιβάλλοντος, η ενίσχυση των συνθηκών ασφαλείας στην παραγωγική διαδικασία κλπ. παραμένουν τρίτοι κατά σειρά προτεραιότητας, αλλά ενισχυμένοι (17% από 12% το 2015). Ακολουθούν οι δαπάνες για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (13% από 11% το 2015) και εκείνες για τη **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (10% από 8% το 2015). Τελευταία στη σχετική λίστα έρχεται η **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (3% το 2016 και το 2015).

Οι επενδυτικές προτεραιότητες για το **2017** διαφοροποιούνται ελαφρώς σε σχέση με το 2016, βάσει των σχετικών προβλέψεων. Κύρια προτεραιότητα παραμένουν οι δαπάνες για **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού**, με ίδιο ποσοστό με το περυσινό (39%), ενώ ακολουθούν οι δαπάνες για **λοιπούς σκοπούς** (16%), για **αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα** και **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (14% αμφότερα - Διάγραμμα 1). Δεύτερη από το τέλος, μια θέση χαμηλότερα από ότι το 2016, βρίσκεται η δαπάνη για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (10%). Τελευταία προτεραιότητα παραμένει σταθερά η **εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής** (7%).

Διάγραμμα 1. Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης)

Πηγή: IOBE

Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

Σημαντική πληροφόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης προσφέρουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται έτσι οι πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τρέχουσας έρευνας, τόσο το 2016, όσο και το 2017, μόνο δύο από τους οκτώ εξεταζόμενους παράγοντες επιδρούν με θετικό τρόπο στην επενδυτική δραστηριότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

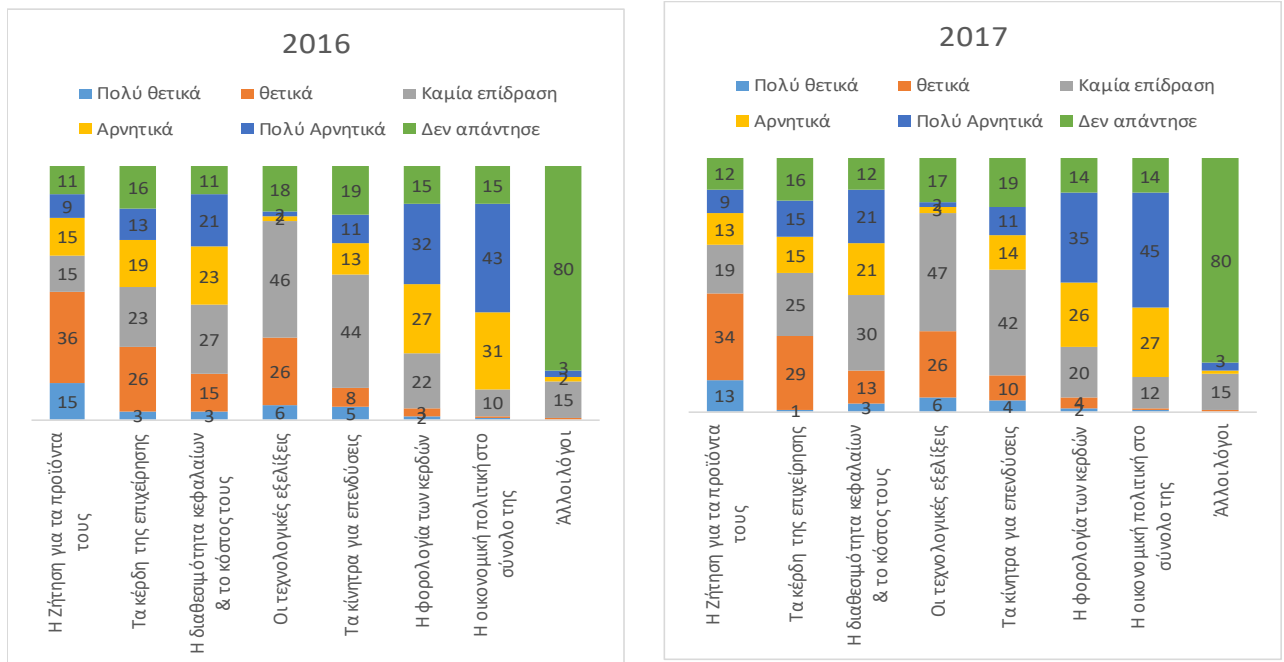
Συγκεκριμένα, το 2016, με βάση τις τιμές του συντελεστή σημαντικότητας για τους εξεταζόμενους παράγοντες¹, προκύπτει ότι η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** ήταν εξίσου σημαντική με την **προσδοκώμενη ζήτηση για προϊόντα** στις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων. Οι δύο αυτοί παράγοντες προβλέπεται και για το 2017 να συνεχίσουν να ασκούν σημαντική επίδραση. Συγκεκριμένα, πέρυσι και το τρέχον έτος, το 50% και 47% αντίστοιχα των ερωτηθέντων αποτιμά την επίδραση της ζήτησης ως θετική ή πολύ θετική. Η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι ουσιαστικά ίδιας έντασης το 2016 και το 2017, με ένα 32% να την αποτιμά ως θετική ή πολύ θετική σε αμφότερα τα έτη (Διάγραμμα 2).

Όλοι οι υπόλοιποι ερευνώμενοι παράγοντες ασκούν κατά μέσο όρο αρνητική επιρροή στα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων το 2016, άλλοι λιγότερο και άλλοι περισσότερο. Η επίδρασή τους στην επενδυτική δραστηριότητα της βιομηχανίας προβλέπεται να είναι στην ίδια κατεύθυνση το 2017, με ένταση παραπλήσια με την περυσινή. Ως λιγότερο αποτρεπτικοί των επενδύσεων παράγοντες κατά τα δύο εξεταζόμενα έτη αξιολογούνται από τις βιομηχανικές επιχειρήσεις λόγοι που συνδέονται με τα **κέρδη της επιχείρησης** και την **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)**. Τα **κίνητρα για επενδύσεις** επίσης αποτιμώνται ως επί το πλείστον αρνητικά για την επενδυτική δραστηριότητα το 2016 και το 2017, στον ίδιο βαθμό και στα δύο έτη, από το ¼ των ερωτηθέντων.

Η **διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων** ακολουθούν στη σχετική κατάταξη, με το ποσοστό που τα αξιολογεί αρνητικά να κυμαίνεται στο 44% το 2016 και στο 42% το 2017. Έντονα αρνητική και ελαφρώς ισχυρότερη φέτος σε σχέση με πέρυσι εμφανίζεται η επίδραση της **φορολογίας κερδών**, με το 61% των ερωτηθέντων (από 59% το 2016) να θεωρεί το επίπεδο της φορολογίας αποτρεπτικό για επενδύσεις. Την πλέον ισχυρή επίπτωση επί των επενδυτικών σχεδίων των βιομηχανικών επιχειρήσεων ασκεί σταθερά τα τελευταία έτη η **οικονομική πολιτική στο σύνολό της**, η οποία και κρίνεται από τις επιχειρήσεις ως το βασικότερο επενδυτικό αντικίνητρο. Συγκεκριμένα, το 73% των ερωτώμενων κρίνει την επίδρασή της το 2017 ως αρνητική ή πολύ αρνητική, ποσοστό ουσιαστικά ίδιο με το αντίστοιχο το 2016 (Διάγραμμα 3).

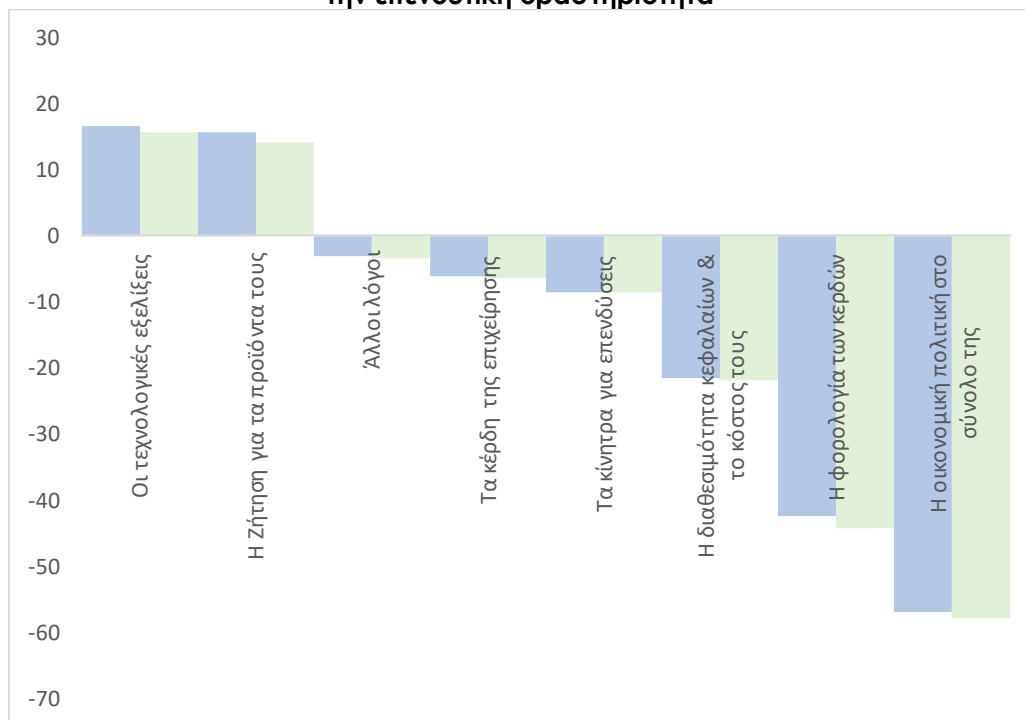
¹ Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα [-100, +100], ήτοι +100 όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

Διάγραμμα 2. Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη βιομηχανία

Πηγή: ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 3. Συντελεστές σημαντικότητας με βάση τους παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα¹

Πηγή: ΙΟΒΕ